

U. B. BERGEN

16.11.19

Ms. 1568 Ic

8 FRI FAGLEVEGELSE

NR. 39

2. årgang

22. oktober 1942.

KAMERAT!

Undtakelsestilstanden i Trondheim og Trøndelagsdistriktene og de redsel gjerninger tyskerne har begått i forbindelse med den, er mottatt med den dypeste smerte av hele det norske folk. På nytt har representantene for tyske okkupasjonsmakt grepet til de mest uhørte masse mord på uskyldige menn for å stive opp sin vaklende maktposisjon. Det norske folk er gjennom bitre erfaringer blitt klar over at de tyske voldsmenn ikke viker tilbake for noe middel, hvor sjofelt det enn er, for å fremme sine interesser. Men at de myrdede 10 gode patrioter som de selv åpent erkjenner er uten skyld i de forhold som ledet til unntakelsestilstanden, tyder på en rask som vi ikke trodde var mulig å finne selv hos nazister.

Terbovens plan var å tyensynlig ved denn uhørte forbrytelse å spre panikk og derved lamslå vårt folks motstandsvilje. Hvis han kjente den reaksjon skjendelsesråden har fremkalt i hvert eneste norsk sinn i disse dager, ville selv han forstå at aldri er det begått en mer skjebnesvang feil. Alle norske hjerter er idag fylt av et vildt hat til uretten og de utøvere. Og selv om bitterheten over å stå maktesløse i øyeblikket er så stor er dog viljen til skjerp motstand mot våre undertrykkere så meget større. Det vil få sitt synlige uttrykk i omfanget av den våpenløse kamp vi er henvist til å føre. Forrederpartiet som gang etter gang har måttet bøye unna med sine planer etter tysk ordre, har denne gang virkelig oppnådd å komme i forgrunnen. "Tylkesfører" Rogstad er satt i spissen for å fortsatte terrorregime. Derved er ikke bare mennesket Rogstad, men også hver eneste liten og stor nasist ansvarlig for de avskyelige mord. Dette de merke seg alle de NS medlemmer som begynner å føle grunnen svikte under seg, og allerede bittert angret at de meldte seg til tjeneste hos folkeskytterne. Men det er ikke tilstrekkelig med beklagelser. Aktiv protest mot ugjerningen må til hvis en på oppgjørets dag vil unngå anklagen for overlagt mord. Arbeidsfolket i Norge føler denne siste bøddedens siste skjendelsehandling som et sviende sår. Det er knapt gått et år siden våre best kamerater, Viggo Hansteen og Rolf Wickström ble stukket ned på samme måte. Også denne gang er en av arbeidernes varmeste førkjempere blant ofrene. Redaktør Harald Langhelle i Arbeideravisen har litt heldedøden sammen med de 9 andre fedrelandsforsvarere i Trondheim. Vi står idag sammen med hele folket bøyd i sorg foran de falnes graver. Vi lover dyrt og hellig at de kamp de kjempet og døde for skal føres videre. All vår vilje og evne skal settes inn for å gjøre uretten god igjen. Tross ny terror og redselsgjerninger kjemper vi Norges sak fram til seier.

UNDER UNNTAKELSESTILSTANDEN I TRØNDELAG

som ble opphevet 12. oktober, myrdet tyskerne og NS 34 gode norske patrioter, mens mange andre fikk strenge tukthusstraffer. Dessuten ble det foretatt tallrike arrestasjoner. Den direkte foranledning skal være en sprengning ved Fossdalen Gruve, hvorved denne for tyskerne så viktige bedrift ble satt ut av funksjon, Politimesteren i Steinkjer bringer 6. oktober flg. kunngjøring:

Mandag 5. okt. 1942, kl. 5.10 om morgenen har 4 ukjente personer foranstaltet en sprengning av en kompressor ved Fossdalen Gruve i Malm (derefter følger signalement på disse personer). Det er utlovet en belønning på kr. 5.000.- til den som gir opplysninger som leder til at en eller flere av gjerningsmennene blir grepet. Belønningen blir utbetalt av politimesteren i Steinkjer, som avgjør krav på belønningen og i tilfelle fordelinger av den.

Steinkjer Politikammer."

ble han, men minne om denne uforferdede og rakryggede borger vil ikke all fremtid hos distriktets og hele landets befolkning.

Quislings representant,

Rogstad som sammen med tyskerne bærer hovedansvaret for forbrytelsene, fikk anledning til å sette i verk endel forordninger om innskrenkninger i jernbanetrafikken, stoppe tobakksalget m.v. Dessuten grep han anledningen til å kvitte seg med en del høy ansatte nordmenn i flg. kuingjøring.

"I medhold av bestemmelse av 6. oktober 1942 av der. Ehre SS- und Polizei führer Nord SS-obengruppenführer og General der Polizei Reilless, punkt 1. bestemmes med øyeblikkelig virkning flg.:

1. Overlærerne Hørgård, Arnliot og Ören avsettes fra sine stillinger. Som overlærere etter disse ansettes lærer og klokker Fredrik Lillegrave, Budal lærerinne Sofie Herstad, Trondheim og lærer Julius Bölling, Trondheim.

2. Postmester Stören avsettes fra sin stilling. Som ny postmester i Trondheim ansettes postfullmektig J. Birkeland.

3. Arkitekt H. Semmelmann avsettes fra sin stilling som arkitekt for de krigsherjede byer. I denne stilling ansettes arkitekt Erling Rogseth, Trondheim, 7. oktober 1942

Henrik Rogstad

NS-fylkesfører i Sør-Trøndelag."

Vi gjentar hva vi har skrevet annet steds: Alle NS-medlemmer som ikke nårlært bryter med forrederpartiet, vil bli gjort ansvarlig for de begåtte utgjerninger. Oppgjørets dag nærmer seg, og ingen formildende omstendigheter vil kunne gjøres gjeldende for dem som fortsatt stilltiende ser på, og hvorved gjøres delaktig i forbrytelsene mot det norske folk.

HANSTEEN OG WICKSTRÖM REDRES

Under sin innledning på den brittiske fagkongressen i september om den aktuelle krigssituasjon omtalte Georg Gibson det sterke inntrykket det hadde gjort på ham da meldingen om mordet på Hansteen og Wickström kom. Han var da på den svenske fagorganisasjonens kongress i Stockholm. I resolusjonen om den aktuelle krigssituasjon som ble vedtatt på kongressen var også knyttet inn en hilsen til arbeiderne i den illegale bevegelsen i de okkuperte land.

VALG I SVERIGE

Kommune- og landtingsvalget i Sverige den 20. september medførte ingen store forskyvninger innenfor de 4 store partiene som sitter med regjeringsansvaret. Bondeforbundet gikk noe frem og høyre litt tilbake. Sosialdemokratene holdt stillingen sammenliknet både med forrige kommune- og landtingsvalg i 1928 og riksdagsvalget i 1940. Kommunistene gikk en del fram, særlig i de større byer. Men når en tar i betraktning at de slukte de velgere et annet kommunistbetonet parti - sosialistiske partiet - fr hadde, ble framgangen ikke så stor. Sosialdemokratene beholder også etter valget flertallet blant velgerne, nemlig 50.7 %. De har også flertall i begge kamrer og i de fleste større kommuner. De mistet dog det rene flertall i Stockholm. Der erobret kommunistene 6 nye og Folkepartiet nytt mandat. Sosialdemokratene har 9 av 100 mandater. Kommunistene har 9, så for så vidt er det framleis arbeidermajoritet.

Årsaken til at bondeforbundet gikk fram, er de restriksjoner som statsmakterne har gjennomført for landbruksverner. Kommunistene spekulerte i den misnøye som kan oppstå i så slik tid. De nyttiggjorde seg også den sympati som er skapt for russernes heroiske kamp innsats, skjönt det er en helt annen sak. En del lokale forhold i bygningsvalget i de større byer spilte også inn. I nordbotten, kommunistenes gamle høyborg, hadde de et påtakel tilbakeslag. Den totale framgang ble ikke så stor som ventet.

Nasistenes parole var valgstreik. Men den falt i fisk. Oppslutt ved et slikt valg var normalt, herred 47 %. Valget er det mest demokratiske både for Berling og Hitlers venner i Sverige og Norge og andre land, og

PARTIMINISTER FUGLESANG

en i likehet med den ~~andre~~ øvrige nasiledere en varm tilhenger av komfortble og luksuriøse omgivelser. Han bor som bekjent i den tidligere statsmiristerbolig, men da denne selvsagt var for spartansk for den høye herre, ville han benytte anledningen til nyanskaffelser da direktør Platon reiste til England for noen tid siden. Han trøppet opp i direktørens villa i Gulleråsen for å komplettere sitt bohøve. Men Fuglesang var for sent ute. Det hadde vært noen før ham. Og i sitt raseri over å være overløstet av en annen tjuv, ble stats- og kriminalpoliti og selvsagt Hirden alarmert, I smukk formådde også disse institusjoner å oppklare mysteriet og finne tjuvet var minsiter Fuglesangs kollega, minister Riisnes.

- V -

VANGSVALPTJENESTER

Det er nå kommet en forordning om tvangsutskrivning av vaktmannskaper for indre "statsfiendtlige handlinger". Hvis noen av vaktmannskapene "forsømmer sin plikt", kan de straffes med døden. Vaktmannskapene skal tas ut fortrinnsvis blant slike personer som "må mistenkes for stats- eller partifiendtlige handlinger". Vakttiden skal strekke seg over 36 timer i uken.

- V -

INTERNASJONALEN viktig

En nylig holdt en konferanse i London. Foruten landsorganisasjonene i England, Norge og Palestina, møtte det representanter for 4 internasjonale fagsekretariater og for de grupper av de belgiske, franske, polske, tsjekske, østerrikske, spanske og tyske fagforeningsfolk som holder til i England. Beretningen som ble lagt fram av Walter Schevenels framgikk det at det i tiden er 13 normalt arbeidende landsorganisasjoner med om lag 13 mill. medlemmer, som står tilsattet faginternasjonalen. Hertil kommer den underjordiske fagbevegelse i alle de okkuperte land. Norge er blitt satt i en stilling blant disse land. På grunn av den innsats som ytes av over 200 medlemmer av sjømannsforbundet, er A.F.L.s Londensekretariat blitt kjent som likeberettiget ved siden av organisasjonene i de frie land. Ed Nordahl er som følge av dette blitt medlem av Faginternasjonalens styre. Foruten Norge, er disse land representert i styret: England, Italia, Kanada, Argentina, Sverige, Palestina og Meksiko. Videre skal yrkessekretariater utpeke sine medlemmer i styret. De landflyktige arbeidernes sammenslutninger i England er likeledes representert i styret, uten stemmerett. Konferansen besluttet å sette ned to komiteer: En for å studere etterkrigsproblemene med særskilt hensyn til arbeiderklassens sosiale og økonomiske krav, og en for å granske spørsmålet om den internasjonale fagbevegelses gjenreisning.

NYE NYLLER

Vi behandle den brittiske fagkongressen som ble holdt i Blackpool forrige måned.

PROPERES FORBRYTELSE

Er på nytt fått bevis for den forbryterske virksomheten overløperne i fagbevegelsen har drevet mot sine kamerater, og skal i de nærmeste dager komme tilbake til disse dokumentene.

- V -

PARTEI AV FELLESAKSJONEN

De deler av det norske folk med de organiserte arbeidere i spissen rettet planene av et riksting basert på yrkesorganisasjonene og fagorganisasjonene, trer idag tydelig fram. All den stafasje, optog og parader NS hadde i stand med de største anstrengelser, ble ikke rammen om en ny statsforfatning, som nasistenes hensikt og håp var, men framhevet bare tomheten og hulheten i det ordinære partimøte. Protestaksjonen mot at fagorganisasjonene og yrkesorganisasjonene skulle danne grunnlaget for et riksting som etter nasistenes mening skulle legalisere Gulstinget, var så omfattende at

Etter ordre fra tyskerne måtte⁴ la saken falle. Aksjonen^s mål var dermed nådd og det norske folk kunne nok en gang innkassere en overmåte viktig moralsk seir over forrederne.

Det var bare rimelig at det oppstod en del forvirring de første dagene etter at Gestapo med brutal hånd grep inn og massearrestasjonen begynte, mange så det som en kapitulasjon at tillitsmennene ved enkelte bedrifter i Oslo-distriktet - overfor trusselen om å bli skutt - gikk med på en oppfordring til medlemmene å trekke utmeldingene tilbake. Men det var en selvfølge at medlemmene fulgte denne oppfordring og ikke lot sine kamerater bli stikken. Fra alle kanter av landet fortsatte nemlig utmeldingene å strømme inn og postvesenet ekspederte de første 10 - 12 dager over

100.000 brev til fagforbundene. Selv om Oslo-arbeiderne i noen utstrekning

derfor av taktiske hensyn gjorde retrett, kunne ikke dette på noen måte

gjøre den kjensgjerning at den fagorganiserte arbeiderklasse i Norge mar-

sjerte opp i sluttet front mot NS og Quisling. En skal også huske at i

tillegg til de 80.000 brev til forbundene de første dager, er det senere

kommet tusener og atter tusener ~~inn~~ til. Mengdevis av brev ble også be-

legglagt av Gestapo. Nøkternt sett kan en derfor regne med at 150.000 -

200.000 fagorganiserte har skrevet sine utmeldinger til den nasistiske

fororganisasjon. Sett på bakgrunn av de nesten uoverkommelige vanskelig-

heter det byr på å slutte kontakten mellom de mange tusen større og mindre

arbeiderplasser i vårt vidstrakte land, er dette resultat så overveldende

at det ikke bare kan sammenlignes, men endog overgår enhver tidligere

stinasjstisk demonstrasjon under okkupasjonen.

Det er ikke første gang arbeiderne går i ildlinjen for å kjempe Norges

for fram. Det er nok å minne om de begivenheter som førte til unntakelses-

forholdene i fjor og henrettelsen og tukthusdommene som fulgte.

Arbeidernes fremste tillitsmenn har helt siden landet ble hørtatt vært

utsatt for nasibøllenes spesielle hat, og de fleste av våre tidligere

ledere sitter i tyske tukthus og konsentrasjonsleire eller er med nød og

knapp unnsloppet over grensen. En skal være klar over at enhver aksjon

for arbeiderklassens side innebærer den største risiko, fordi tyskerne

forbær noe annet frykter uro og kaos i arbeidslivet. Når arbeiderne

gjennom den siste ~~akt~~ aksjon på nytt utsatte seg for denne risiko, så vet

tyskerne og hele verden at de aldri går med på å la seg bruke av nasistenes

og quislings forrederiske spill. Det er derfor våre motstandere som har

putt i sin hånd å avgjøre om det skal herske ro og orden på arbeidsplassen

her i landet i tiden som kommer. Arbeiderne har atter en gang - og denne

gang forhåpentlig tydelig nok - sakt fra at alle forsøk på nasifisering i

valgssamband, riksting eller eventuelle nye avarter ~~nasifisering~~

av det samme, vil bli møtt med samlet og effektiv motstand. Sterkere og

tydeligere står de fagorganiserte arbeidere skulder ved skulder i sin

kamp for en ~~fri~~

FRI FAGBEVEGELSE.